

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Lausuntopyyntöne 18.4.2016, LVM/2096/03/2015

Luonnos hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kiitämme mahdollisuudesta ottaa kantaa liikennekaarta koskevaan hallituksen esitykseen.

Yleistä

Mielestämme vammaisten asiakkaiden tarpeita ei ole riittävästi otettu huomioon esitysluonnoksessa. Tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia käsittelevässä luvussa tuodaan esille, ettei matkustajaturvallisudesta ja saavutetusta esteettömien palvelujen tasosta haluta tinkiä, mutta luonnosesityksessä ei kuitenkaan kerrota, millä tavoin esteettömien palvelujen taso olisi tarkoitus turvata. Ehdotetut säännökset eivät mielestämme ole riittäviä. Esitämme, että liikennekaareen lisätään nykyisenkaltaiset taksinkuljettajia välittömästi koskevat säännökset vammaisten henkilöiden tarpeiden huomioimisesta. Esitämme myös, että liikennekaaren jatkotyöstämisessä hankintaan lisätietoa siitä, mitä esteettömyydellä tarkoitetaan ja miten merkittävästä asiasta on kysymys.

Pidämme kummallisena sitä, että haluttaisiin mahdollistaa ei-ammattimainen kuljetustoiminta (alle 10.000 € vuodessa), joka jäisi toteutuessaan sekä liikennekaareen ehdotettujen asiakasta turvaavien minimisuojausäännösten että kuluttajansuojalainsäädännönkin tavoittamattomiin.

II OSA. 1 luku 1 §. Soveltamisala

Yleisperusteluiden nykytilaa koskevassa luvussa koskien palveluiden laadun ja saatavuuden varmistamista todetaan seuraavaa:

”Kaikkiin liikennepalveluihin sovelletaan siten esimerkiksi hyvän tavan vastaisen markkinoinnin ja sopimattoman menettelyn kieltoa. Lain mukaan menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on elinkeinotoiminnassa yleisesti hyväksyttävän asianmukaisen menettelytavan vastainen ja omiaan heikentämään kuluttajan kykyä tehdä perusteltu ostopäätös. Lisäksi liikennepalveluihin sovelletaan muun muassa kieltoa antaa totuudenvastaisia ja harhaanjohtavia tietoja markkinoinnissa tai asiakassuhteessa (s. 31).”

Toisin kuin edellä viitatussa esitysluonnoksen kappaleessa esitetään, pienimuotoinen kuljetustoiminta (alle 10.000 € / vuosi) jäisi edellä kuvatun kuluttajansuojalainsäädännön ulottumattomiin. Pitäisimme ei-ammattimaisen kuljetustoiminnan hyväksymistä arveluttavana. Tässä toiminnassa ei siis tarvitsisi noudattaa kuluttajansuojalain hyvän tavan vastaisen markkinoinnin ja sopimattoman menettelyn kieltoa tai kieltoa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä liikennekaaren ehdotettuja vähimmäisvaatimuksia. Miksi pitäisi siis sallia pienimuotoinen kuljetustoiminta rikoksiin

23.5.2016

LVM/2096/03/2015

PS8.3.17

syyllystyneille henkilöille, joita ei siis hyväksyttäisi esitysluonnoksen perusteella taksikuskeiksi laajemmassa toiminnassa (yli 10.000 € / vuosi), jota toimintaa sentään valvottaisiin henkilö- tai taksiliikenneluvan haltijan toimesta? Luonnosesityksessä esitetty halu turvata matkustajaturvallisuus sekä esteettömien palveluiden taso näyttää jäävän vielä tässä vaiheessa haluamisen tasolle.

Lisäksi ko. kohdassa tuodaan esille, että toisin kuin muissa kuljetusmuodoissa (lento-, rautatie-, linja-auto-, meri- ja sisävesiliikenne) taksiliikenteessä ei ole erityisiä matkustajan oikeuksia. Mielestämme tämä toimii puoltavana seikkana sille, että jatkossa suomalaisessa lainsäädännössä olisi syytä kiinnittää huomioita nimenomaan taksimatkustajan oikeuksiin.

II OSA, 3 luku. Kuljettajaa koskevat vaatimukset

Luonnosesityksessä kuljettajaa koskevat vaatimukset ja velvollisuudet jäävät vähäisiksi. Mielestämme ammattitaidon saavuttamiseksi taksinkuljettajan olisi edelleen suoritettava taksinkuljettajankoulutus, joka pitää sisällään taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun asetuksen kaltaisen tietopaketin. Näin kattavasta koulutuksesta ei voi hypätä tilanteeseen, jossa ei vaadittaisi mitään koulutusta. Nykyinen koulutus pitää sisällään tärkeitä kohtia, joista nostamme esille erityisesti kuulovammaisille keskeiset asiat.

Esitämme, että liikennekaareen on sisällytettävä voimassa olevan sääntelyn sisältöinen taksinkuljettajankoulutus, jonka tulee sisältää mm. seuraavia kokonaisuuksia:

- *taksinkuljettajan vastuut ja velvoitteet*
- *yleisvastuu kuljetettavasta*
- *asiakaspalvelu ja taksipalvelujen laatu, erilaiset kuljetustarpeet ja matkustajaryhmät huomioon ottaen*
- *kuljettajan käyttäytyminen ja vuorovaikutus kuljetettavan kanssa*
- *erilaisten matkustajien ja matkustajaryhmien avun tarpeen tunnistaminen ja avustaminen*
- *yhteiskunnan järjestämät vammais-, päivähoito[varhaiskasvatus]- ja koululaiskuljetukset sekä vanhusten kuljetukset ja niihin liittyvät käytännöt*

YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeussopimus sekä väestön ikääntyminen¹ ja tätä myötä kasvava toimintarajoitteisten joukko edellyttävät ja perustelevat sitä, että kuljettajien pätevyysvaatimuksina tulee tulevaisuudessakin olla tietotaito siitä, miten kohdata eri tavoin vammaisia asiakkaita. Esimerkiksi huonokuuloisten asiakkaiden kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota vuorovaikutuksen esteettömyyteen ja selkeyteen.

Luonnosesityksessä todetaan esteettömyyden osalta seuraavaa (s. 94):

”Taksipalvelujen osalta esteettömyyden varmistamiseksi nykyisin on edellytetty kaikilta taksinkuljettajilta pakollista koulutusta erityisryhmien tarpeista. Tämä koulutusvaatimus on koskenut myös sellaisia taksinkuljettajia, jotka ajavat vain tavallisella henkilöautolla. Ehdotuksen mukaan taksiliikenteeseen oikeuttavan luvan haltija vastaisi siitä, että kuljettajan antama palvelu on asianmukaista, mm. että kuljettaja ottaa huomioon matkustajan toimintarajoituksista johtuvat erityiset tarpeet. Tätä vastuuta täydentäisivät

¹ Ikääntyneiden huonokuuloisuus on hyvin yleistä: eläkeikäisistä joka kolmannella arvioidaan olevan jonkinasteinen kuulonalenema ja suurimmalla osalla 75-vuotiaista kuulo on heikentynyt.

23.5.2016

LVM/2096/03/2015

PS8.3.17

uudet säännökset velvollisuudesta kuvata palvelu ja julkaista tiedot siitä. Jos palvelua tarjotaan esteettömällä autolla, matkustaja voi perustellusti olettaa, että taksinkuljettaja kykenee tarjoamaan sellaista apua, että taksimatka sujuu turvallisesti ja asianmukaisesti.”

Mielestämme on selvää, ettei taksiliikenteeseen oikeuttavan luvan haltija pysty yksinään kouluttamaan sekä valvomaan kuskiensa toimintaa esteettömyyden osalta kattavasti. Kun jatkossa taksiliikenteen yrittäjänkään ei tarvitsisi esityksen mukaan suorittaa yrittäjätutkintoa, joka nykyään sisältää vammaisten henkilöiden palvelua koskevaa koulutusta, on perusteltua kysyä, millä eväillä on ajateltu luvanhaltijan suorittavan asianomaista tehtäväänsä ja millä vaikuttavuudella?

Lisäksi edellä mainittu kohta on kirjoitettu kapea-alaisesta esteettömyysajattelusta käsin. Esteettömyys taksiliikenteessä ei kiteydy esimerkiksi pelkästään invataksien asianmukaisuuteen. Myös niin sanottujen tavallisten taksien kuljettajien on osattava huomioida esteettömyys ja monenlaiset asiakkaat, esimerkiksi aistivammaiset henkilöt. Kuulovammaisten asiakkaiden kohdalla kuljettajan on osattava kommunikoida rauhallisesti ja selkeästi, huolehdittava että puhujan kasvot ovat esteettä nähtävillä, vähennettävä mahdollista taustahälyä ja osattava selventää asiaa tarvittaessa ja oikaistava väärinkäsitykset heti. Kaikkien kuulovammaisten asiakkaiden kohdalla tämä ei ole vielä riittävää, vaan esteetöntä palvelua tarjottaessa takseissa olisi oltava induktiosilmukka tai muu apuväline, joka mahdollistaa kommunikoinnin myös matkan aikana. Kuskeilla tulisi olla myös tietoa siitä, miten kohdata tulkkia käyttävä asiakas.

Esitämme, että liikennekaaren jatkotyöstämisessä hankintaan lisätietoa siitä, mitä esteettömyydellä tarkoitetaan ja miten merkittävästä asiasta on kysymys, kun puhutaan esteettömyydestä.

Lisäksi esitämme, että esteettömyyteen ja eri asiakasryhmien kohtaamiseen painottuvaa koulutusta lisätään selkeästi nykytilaan verrattuna.

III OSA, 1 luku 1 §:n 1 momentin 5 kohta. Tiedonantovelvollisuus

Esteettömyyden olisi palveltava kaikkia toimintarajoitteisia asiakkaita, myös aistivammaisia henkilöitä. Siksi esitämme, että liikennepalvelujen tiedonantovelvollisuutta koskevaa kohtaa täydennetään.

Luonnosesityksen mukaan: ”Taksiliikenneluvan ja henkilöliikenneluvan haltijan sekä välityspalvelun ja yhdistämispalvelun tarjoajan on huolehdittava siitä, että vähintään seuraavat tiedot ovat matkustajan saatavilla sähköisessä muodossa:

-

5) toimintarajoitteisten matkustajien käytettävissä olevat palvelut ja heidän avustamisensa, kaluston esteettömyys ja varusteet, jotka helpottavat matkustajan kulkuneuvoon pääsyä.”

Esitämme, että kohtaa 5 täydennetään seuraavalla tavalla:

”-- kaluston esteettömyys ja varusteet, jotka helpottavat matkustajan kulkuneuvoon pääsyä sekä kommunikointia kuljettajan kanssa.

III OSA, 1 luku 2 §. Taksiliikennettä koskevat velvollisuudet

23.5.2016

LVM/2096/03/2015

PS8.3.17

Kuten jo lausuntomme aiemmista kohdista on käynyt ilmi, emme pidä riittävänä, että henkilö- ja taksiliikenneluvan haltija vastaisi ja huolehtisi 2 §:ssä määritellyistä asioista. Mielestämme jokaisen taksikuljettajan on vastattava itse 2 §:n 1–4 kohdissa esitetyistä velvollisuuksista².

Kuuloliitto ry

Eeva Härkänen
Järjestöjohtaja

² ”1) kuljettaja varmistaa matkustajan turvallisen ajoneuvoon tulon ja siitä poistumisen ja tarjoaa hänelle hänen tarvitsemaansa apua; 2) kuljettaja ottaa huomioon matkustajan toimintarajoituksista johtuvat erityiset tarpeet; 3) matkustajan nähtävillä on liikenneluvan haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kuljettajan nimi; 4) kun hinta perustuu matkan pituuteen tai matkaan käytettävään aikaan, kuljettaja valitsee matkustajan kannalta edullisimman ja tarkoituksenmukaisimman reitin, jos matkustaja jättää valinnan kuljettajalle, tai ajaa matkustajan ennalta matkan tilauksen yhteydessä hyväksymää tai ehdottamaa reittiä;”.